

MOLDE KOMMUNE

Nærværsløftet

En praktisk nærværsveileder

FORORD

I 2023 fikk Nordbyen skole være med på en los-pilot i Molde kommune, og gjennom vårt arbeid med skolenærvær ble vi kjent med Silje Hrafa Tjerslands modell «Nærværsskolen». Denne modellen ble vi inspirert av, og det siste året har vi videreutviklet den slik at den passer til våre prinsipper om hvordan vi vil drive nærværarbeid på vår skole. Vi har kommet fram til begrepet «Nærværsløftet», som vi har valgt å kalle vårt nærværarbeid og vår veileder.

Nærværsløftet er en målrettet satsing for å øke elevers skolenærvær gjennom forebyggende tiltak, tilpasset støtte og inkluderende læringsmiljø. Dette innebærer et tett samarbeid mellom skole, foresatte og elev for å skape trivsel, mestring og en sterkere tilknytning til skolen. Målet er å redusere fravær og sikre at alle elever får like muligheter til læring og utvikling. Nærværsløftet betyr at vi løfter fokuset på nærvær ved skolene, samtidig som vi gir et løfte til elever og foreldre om at vi skal gjøre vår plikt i henhold til opplæringsloven om å forebygge og følge opp begynnende bekymringsfullt fravær.

Nytt lovverk¹ pålegger skolene å handle tidlig ved begynnende fravær. Nærværsløftet er en løsning som vil hjelpe skolen å møte disse kravene. Opplæringsloven sier at skolen skal ha rutiner for å følge med på fravær hos alle elever, og avdekke mønster og utvikling som kan gi grunn til bekymring. Kommunen eller fylkeskommunen har plikt til å sørge for at elever med fravær fra opplæringen blir fulgt opp.

I **opplæringsloven § 10-6** står det:
"Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elever med fravær fra opplæringa blir fulgte opp."

Vi ønsker at denne veilederen skal være et praktisk hjelpemiddel for lærerne ved skolen, og har derfor ikke skrevet noe om teori. Vi vet at det er viktig at alle ansatte ved skolen er kjent med nærværprosedyrene, og får et felles kompetanseløft når det gjelder teori som omhandler skolefravær, årsaker og konsekvenser. Dette har vi brukt tid på i det pedagogiske utviklingsarbeidet vårt. For å sikre oss at personalet vet hva nærværsløftet innebærer må det jobbes med caser, og personalet må øve på å bruke veilederen.

Det er viktig at elever og foreldre ved skolen vår er kjent med nærværprosedyrene. På foreldremøter orienterer vi alle foreldre om nærværsløftet, og at vi kommer tidlig inn når det er fravær. Slik blir foreldre forberedt på den tidlige kontakten vi tar ved fravær, og dette legger grunnlaget for et godt samarbeid. Det gjennomføres en nærværssuke hvert skoleår, der elevene jobber med et undervisningsopplegg rundt temaet skolenærvær, og hva fravær og nærvær betyr for dem.

Tusen takk til alle ansatte ved Nordbyen skole som har vært åpne og positive til Nærværsløftet. Dere har kommet med mange verdifulle tilbakemeldinger underveis, og har bidratt til et godt nærværsløft på vår skole!

Molde 10.11.25

Marit Husvang og Renate Gangeskar Horneland

¹ Utdanningsdirektoratet - Opplæringsloven 2024

Innhold

FORORD	3
DEL I 6	
GRUNNLEGGENDE PRINSIPP OG PROSEDYRER	6
1.0 Innhold	6
1.1 Nærværsløftet	6
1.2 Fraværsprosedyre	7
1.3 Tiltakstrappa	8
DEL II 10	
MÅLRETTEDE VERKTØY OG TILTAK VED BEKYMRRINGSFULLT SKOLEFRAFRAVÆR	10
2.0 Innhold	10
2.1 Undringssamtale 1	10
2.2 Undringssamtale 2	13
2.3 Forslag til mal fraværsmelding	15
2.4 Mal for telefonsamtalen hjem	16
2.5 Mal for nærværsmøter	18
2.6 Hensiktsmessig tilrettelegging for eleven	20
2.7 Kartlegging av særskilt sårbarhet	21
2.8 Dokumentering	23
DEL III 25	
FOREBYGGENDE ARBEID	25
3.0 Innhold	25
3.1 Sosiogram	26
3.2 Samtaleblomst 1. - 3. trinn	27
Spørsmål til samtaleblomst	28
3.3 Samtaleskjema 4. – 7. trinn	29
3.4 Enkel sjekkliste	32
3.5 Undersøkelse av elevstemmen i klasserommet – 1.- 4.trinn	33
3.6 Undersøkelse av elevstemmen i klasserommet – 5.-7.trinn	34
3.7 Relasjonskartlegging	35
3.8 «Banking time» som metode for relasjonsbygging	37
LITTERATURLISTE	39

DEL I

GRUNNLEGGENDE PRINSIPP OG PROSEDYRER

1.0 Innhold

I denne delen av veilederen finnes grunnleggende prinsipper og prosedyrer i nærværsløftet. Prosedyrene viser hvordan den daglige oppfølgingen av fravær skal foregå. Her finnes også tiltakstrappa som viser videre tiltak, og hvilke kriterier som utløser disse tiltakene.

1.1 Nærværsløftet

Arbeid for trivsel, læring og nærvær

Skolen arbeider systematisk for å fremme elevenes trivsel, læring og nærvær. I nærværsløftet er det definert fire overordnede prinsipper som skal være styrende for praksis.

Forebyggende tiltak

- Gjennom et helhetlig fokus på relasjoner, mestring og tidlig innsats skal alle elever oppleve et trygt, inkluderende og motiverende skolemiljø.
- Alle ansatte ved skolen er godt kjent med skolens rutiner for fravær, og at de har et felles ansvar for å dele observasjoner av tidlige tegn til bekymringsfullt skolefravær.
- Det er fokus på rett hjelp til rett tid.
- Skolen må ha som mål å håndtere utfordringer så snart de oppstår, slik at små problemer ikke utvikler seg til større og mer komplekse situasjoner.

Tett samarbeid

- På alle foreldremøter skal det formidles at skolen har et nærværsløft, og hva dette innebærer. Elevene skal også få kjennskap til nærværsløftet, og de skal forstå at de er viktige og at det har betydning for oss at de er på skolen. Både foreldre og elever skal kjenne til de negative konsekvensene av fravær.
- Skolen arbeider aktivt for å etablere, utvikle og ivareta gode samarbeidsrelasjoner med elevenes foresatte. Det skal være lav terskel for å ta kontakt med foresatte ved behov.

Gode dager i skole og SFO

- Både undervisningen ved skolen og aktiviteter i SFO skal bidra til mestringsfølelse og oppleves som relevant for elevenes læring.
- Elevmedvirkning vektlegges, slik at elevene får reell innflytelse på egen skole- og SFO hverdag.
- Det skal være varierte læringsaktiviteter både inne og ute, og det legges til rette for et miljø preget av trivsel, engasjement og gjensidig respekt.
- Gjennom et godt samspill mellom elever og voksne skal skole og SFO være et sted der alle opplever glede, tilhørighet og motivasjon for læring og utvikling.

Robuste relasjoner av høy kvalitet

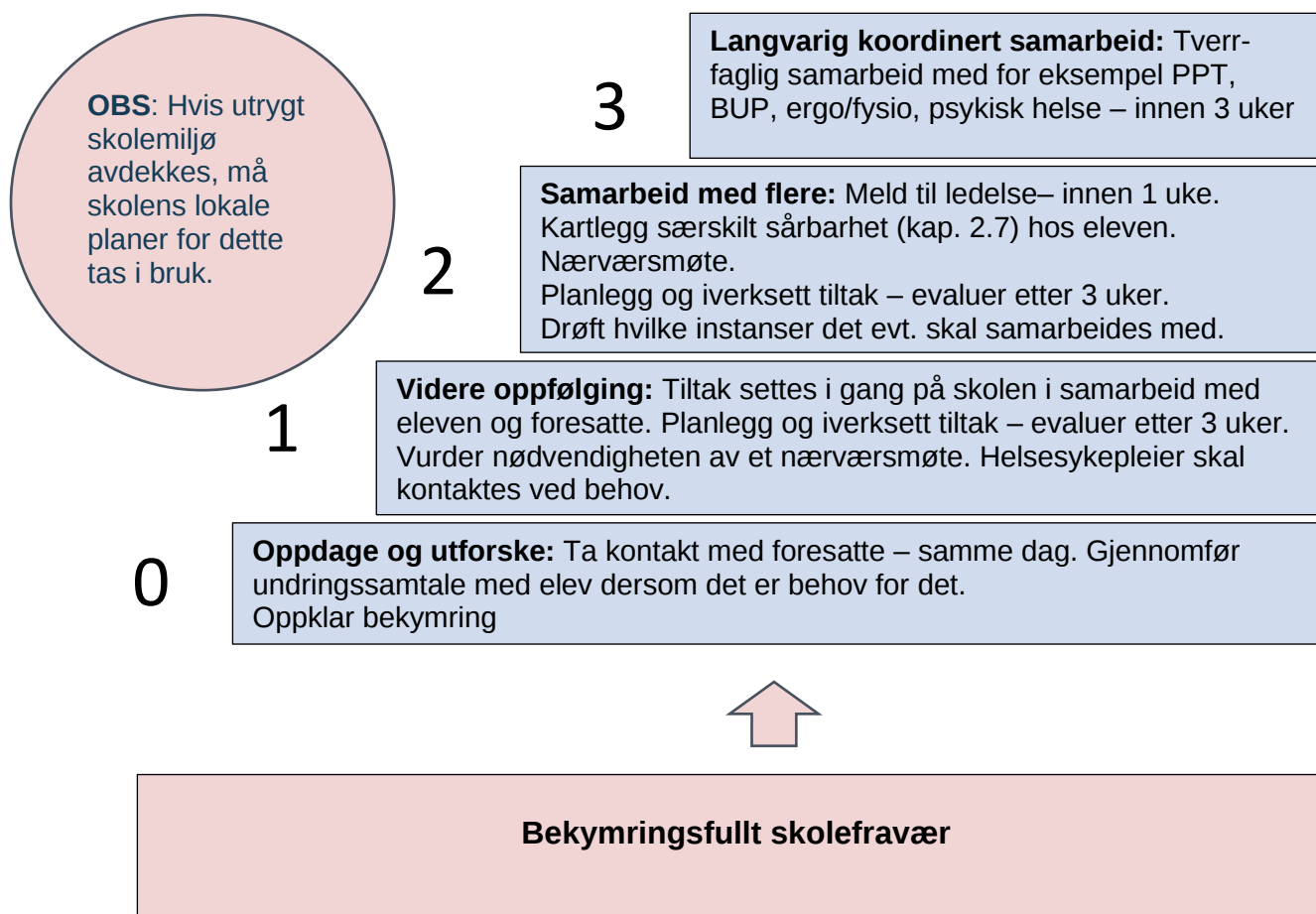
- Skolen legger stor vekt på å bygge trygge og positive relasjoner mellom elever, ansatte og foresatte.
- De ansatte avsetter tid til å bli godt kjent med elevene, slik at alle elever opplever å ha voksne som bryr seg og som ser dem i hverdagen.
- Relasjonskartlegging gjennomføres systematisk, og skolen arbeider målrettet med å styrke samholdet mellom elevene for å fremme trygghet, trivsel og et inkluderende læringsmiljø. Det er en felles forståelse blant de ansatte om at det er de voksne som har ansvaret for å etablere og opprettholde gode relasjoner til elevene.
- Det skal prioriteres «banking-time» der det vurderes som nødvendig. Dette gjøres for å styrke relasjonen til enkelte elever. Det står mer om metoden «banking time» på s. 37 i dette heftet.

1.2 Fraværsprosedyre

	Dette skal gjennomføres	Når skal det skje	Ansvar
1.	Foresatte skal informeres om nærværsløftet	Første foreldremøte på høsten	Lærerne på teamet Ledelsen
2.	Spørre foreldrene om elevens trivsel, hvordan det er å få eleven av gårde på skolen, om de opplever at eleven gruer seg eller lignende	Første utviklingssamtale på høsten	Kontaktlærer
3.	Føre fravær i Visma når elevene er for sen til en time, eller uteblir én eller flere enkelttimer. Alt fra fem minutter fravær skal registreres	Når en får mulighet, samme dag	Lærerne på trinnet Læreren som har 1. time noterer når de som kommer for sent fra morgenen av, kommer på skolen
4.	Skrive hvor mange elever som er i klasserommet, og navn på de som har fravær på tavla	Ved oppstart av skoledagen	Lærer som har 1. time
5.	Hvis det registreres fravær i Visma med fraværskoden «Annet (spesifiser i melding til kontaktlærer)», og foreldre ikke spesifiserer, skal årsak til fravær etterspørres	Samme dag som fraværet blir registrert	Kontaktlærer
6.	Hvis elever har fravær som går over tre dager i strekk, skal det sendes en melding via Visma eller ringes hjem	Etter tre dagers fravær (som ikke er avklart i forbindelse med f. eks reise)	Kontaktlærer
7.	Ring eller sende en melding på Visma til foreldre. Se mal i kap. 2.0.4	Når det kommer et varsel i Visma om høyt fravær	Kontaktlærer
8.	Hvis en er bekymret for en elevs fravær, se tiltakstrappa	Samme dag som bekymringen oppstår	Kontaktlærer

1.3 Tiltakstrappa ²

Med mål om et økt skolenærvær skal tiltakstrappa hjelpe skolen og samarbeidsinstansene med å jobbe aktivt i saken. Trappa med anbefalte tidsfrister skal følges, og skolen skal handle effektivt og målrettet. Du finner mal til første telefonsamtale, undringssamtale og nærværsmøte i del 2 av veilederen. Husk at det skal dokumenteres i Visma Sikker sak, allerede fra nivå 0. Tiltakstrappa samsvarer med nivåene i [BTI-modellen](#). Du finner link til verktøy fra BTI under hvert kapittel i del 2.

Bekymringsfullt skolefravær er

- Når det kommer varsel om høyt fravær i Visma, og det ikke gjelder reise. Varselet aktiveres i Vismaappen. Etter fem dagers fravær, dokumentert eller ikke, kommer det et varsel om høyt fravær.
- Alt av udokumentert fravær.
- Møter opp for sent mer enn tre ganger i måneden.
- Møter opp på skolen, men kommer ikke inn i klasserommet eller forlater skolen igjen.

Når elevene har vært på reise, og skolen vet om dette, er det ikke behov for å ringe hjem med en gang varsel om høyt fravær kommer.

OBS! Iblant kan det være grunn til å være bekymret selv om ikke noen av disse kriteriene er oppfylt. Eksempel kan være når eleven har gitt uttrykk for mistriivsel, eller at foreldrene strever med å få barnet på skolen.

² Kilde: Bekymringsfullt skolefravær - En praktisk nærværsvileder – Oslo skolen

DEL II

MÅLRETTEDE VERKTØY OG TILTAK VED BEKYMRRINGSFULLT SKOLEFRAFRAVÆR

2.0 Innhold

Når man er bekymret for skolefraværet skal man ta en undringssamtale med eleven samme dag om mulig, før nærvæersmøte avtales. I denne delen finnes to ulike skjemaer for undringssamtalen, lærer vurderer hvilket som passer best til situasjonen, og velger hvilke spørsmål som er nødvendig å stille. I denne delen finner man også mal for fraværsmelding, telefonsamtalen og nærvæersmøtet. Her finnes også informasjon om hvordan dette skal dokumenteres i skolens arkivsystem.

For flere tips, kan man bruke [verktøy fra BTI nivå 0](#) og [verktøy fra BTI nivå 1](#).

2.1 Undringssamtale 1

Område	😊	😞	Kommentarer
Skoleveien			
Timeplanen			
Ukeplan/lekseplan			
Lange økter			
Korte økter			
Tavleundervisning			
Læreren hjelper deg			
Jobbe alene			
Jobbe i gruppe (hvem vil du jobbe med?)			
Aleneundervisning			
Klasserommet -plassen din i klasserommet			
Grupperom			
Turdager			
Annerledesdager (ekskursjoner, museum, teater)			
KRLE			
Lesing			
Skriving			

Område	😊	😬	Kommentarer
Matematikk			
Engelsk skriftlig			
Engelsk muntlig			
Samfunnsfag			
Naturfag			
Gym			
Svømming			
Kunst og håndverk			
Tegning/maling			
Mat og helse			
Musikk			
Spise på skolen (lunsj)			
Lekser			
Skriftlig prøve			
Muntlig framføring			
Friminutt			
Klassen din			
Guttene			
Jentene			
Kjenner du noen på trinnet som føler seg plaget eller holdt utenfor? Føler du det noen gang slik?			
Konflikt/uenighet/krangel			
De voksne på skolen Hvem av de voksne liker du?			
Skolen din			
Skoleregler			
Ferier			
Helg			

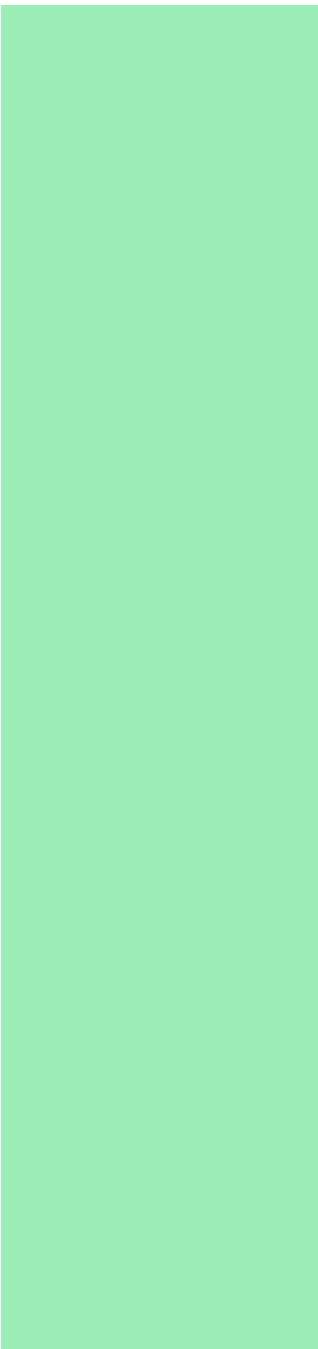
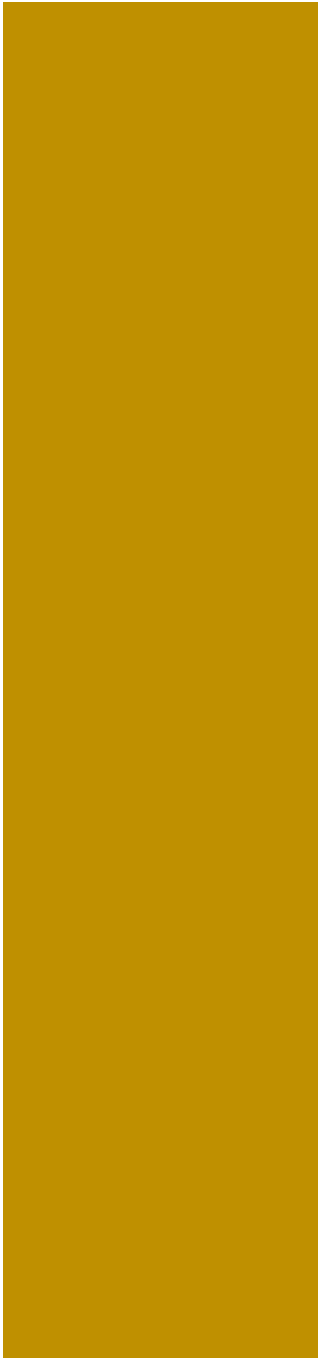
Område	😊	😬	Kommentarer
Hvem liker du å leke med i friminuttene?			
Film/serier			
Sosiale medier (kommunikasjon)			
Sosiale medier (underholdning)			
Spill/gaming			
Nyheter/politikk/samfunn			
Lese i bøker			
Musikk (høre på, synge)			
Rydde rommet			
Hjelpe til hjemme			
Være med søsken			
Være sammen med venner			
Husdyr			
Fritidsaktiviteter			
Hobbyer			
Hvor høyt stress kjenner du når du tenker på skolen? Skala fra 1-10, 1 er lite og 10 er mye			
Hvor lyst har du til å komme på skolen? Skala fra 1-10, 1 er lite og 10 er mye			
Tre ønsker i livet/Aladdins lampe			

3

³ Hentet fra boka *Håndtering av skolefravær*

2.2 Undringssamtale 2 ⁴

Dette kalles et stress-skjema, og her skal elevene plassere lapper eller peke på søylen som passer. Når dere snakker sammen stiller dere ulike spørsmål eller påstander som elevene svarer på. Ved å plasser lapper eller peke på søylene slipper eleven å forklare så mye. Ut ifra svarene som kommer blir det tydelig hva som utløser mest stress. Ved neste evaluering kan man gjøre denne kartleggingen på nytt og se om det er noen områder som har forandret seg.

			
Ingen problem	OK	Vanskelig	Umulig

⁴ Hentet fra boka *Håndtering av skolefravær*

Tips til hvilke spørsmål en kan stille eleven/hvilke områder eleven skal plassere:

- Matematikk, naturfag, kunst og håndverk, mat og helse, kroppsøving, norsk, engelsk, KRLE, samfunnsfag, musikk.
- Gym ute, gym inne, gym – skifte i garderoben, gym – dusje i garderoben.
- Å jobbe i store grupper, å jobbe i mindre grupper, å jobbe alene, å jobbe med en medelev.
- Turdag, skidag, felles aktivitetsdag med resten av skolen.
- Jobbe i klassen, jobbe på grupperom, undervisning utendørs.
- Tegne, skrive, male, lese, fargelegge.
- Kanonball, fotball, håndball, basketball, dødball.
- Å kaste ball, å ta imot ball, å sparke ball.
- Løpe, jogge, høydehopp, lengdehopp, gå tur, gå fjelltur, danse.
- Å presentere noe i klassen, snakke høyt i klassen, svare på spørsmål i klassen, rekke opp hånda i klassen, be lærer om hjelp.
- Skolegården, friminutt.
- Å være med en venn, å være med flere venner.
- Å gå til skolen om morgenen, å bli kjørt til skolen, å gå til skolen med venner, å forlate mor/far/andre på morgenen.
- Kan også spørre om lærere/assistenter rundt eleven: er det noen voksne som gjør det vanskelig å være i timen? Se om dette har noen sammenheng.

2.3 Forslag til mal fraværsmelding

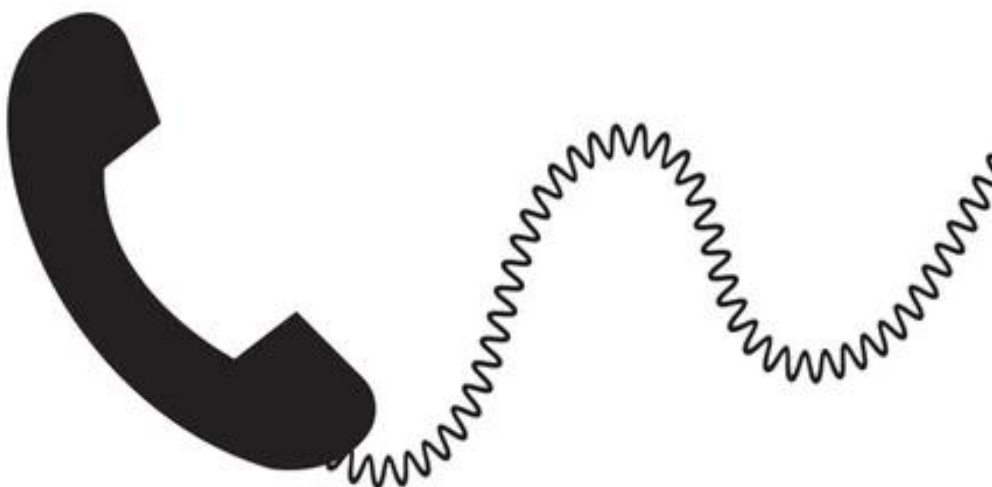
Når det har kommet et varsel i Visma om høyt fravær, skal kontaktlærer ta kontakt med hjemmet. Før denne kontakten, er det fint om man får mulighet til å snakke med eleven om trivsel. Dette er et forslag til Vismamelding, men må justeres så den passer til den faktiske situasjonen.

Eksempel 1: «Hei! Ser at Ole har fått varsel på høyt fravær. Det blir automatisk sendt ut etter fem dager. Ser at det gjelder sykdom. Håper det går bra og at Per er snart tilbake. Vi er ikke bekymret for hans trivsel på skolen, stemmer dette med deres oppfatning også? Ikke nøl med å ta kontakt. Fortsatt god bedring!»

Eksempel 2: «Hei! Siden vi har nærværsløftet med fokus på tidlig innsats, tar vi kontakt med dere da vi begge har fått varsel om høyt fravær. Jeg lurte på hva dere tenker om fraværet? Er det andre grunner enn (*sykdom*) så vil vi gjerne vite det på skolen. Jeg har snakket med eleven, og han sier at han (*trives på skolen?*) Stemmer dette med deres oppfatning, eller er det noe dere vil snakke mer om?»

2.4 Mal for telefonsamtalen hjem ⁵

1. Skaff deg detaljert oversikt over elevens fravær, og om det er et mønster i fraværet:
 - Hvilke dager er eleven borte? (Er det ofte mandager, for eksempel?)
 - Er det ofte flere dager i strekk (for eksempel knyttet til sykdom som omgangssyke eller influensa), eller er det enkeltstående dager (for eksempel knyttet til plager som magevondt eller hodepine)?
 - Kommer eleven ofte for sent, eller går eleven hjem før skoledagen er over?
 - Kommer eleven sent inn fra friminutt eller unngår eleven aktiviteter ofte?
 - Har eleven hyppig fravær i forbindelse med lege/tannlege, vurderingssituasjoner/prøver ol.?
2. Ring foresatte og opplys om elevens fravær. Minn dem om nærværsløftet, og at skolen satser på tidlig innsats ved fravær, og derfor tar du kontakt nå.
3. Beskriv elevens fravær (presenter dine funn fra pkt. 1). Spør foresatte hva de tenker om fraværet.
4. Undersøk om foresatte tenker at fraværet har en naturlig årsak, eller om de er bekymret for fortsatt høyt fravær.
5. Undersøk om foresatte synes eleven ser ut til å trives på skolen, eller om de ser tegn til at eleven misliker eller gruer seg for noe ved skolen (vanskelig å få av gårde om morgenen, vil ikke på skolen).
6. Konkluder sammen med foresatte om det er behov for et møte sammen med elev der saken drøftes nærmere og tiltak iverksettes.
7. Dokumenter i Visma Sikker sak. Hvis du vurderer at du er på nivå 0 i tiltaktstrappa må du dokumentere i fraværsløgg. Hvis du vurderer at du er på nivå 1 eller høyere i tiltaktstrappa må du dokumentere i elevlogg.

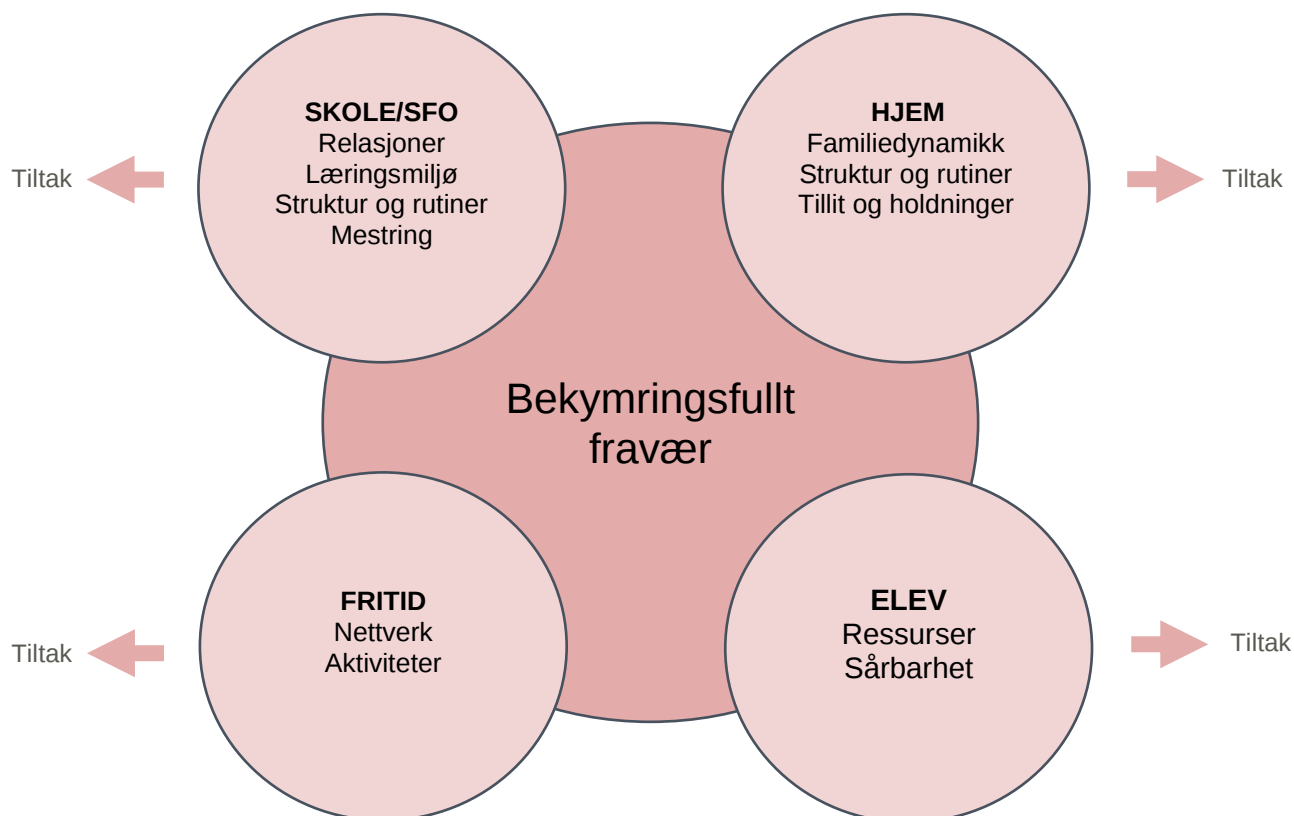
⁵ Kilde: Bekymringsfullt skolefravær - En praktisk nærværsvilleider - Oslo skolen

2.5 Mal for nærværsmøter ⁶

I nærværsmøter skal eleven helst være med. Vurder om eleven skal være med på hele møtet, eller bare starten. Noen fra ledelsen kan være med på møtene, hvis det vurderes som hensiktsmessig.

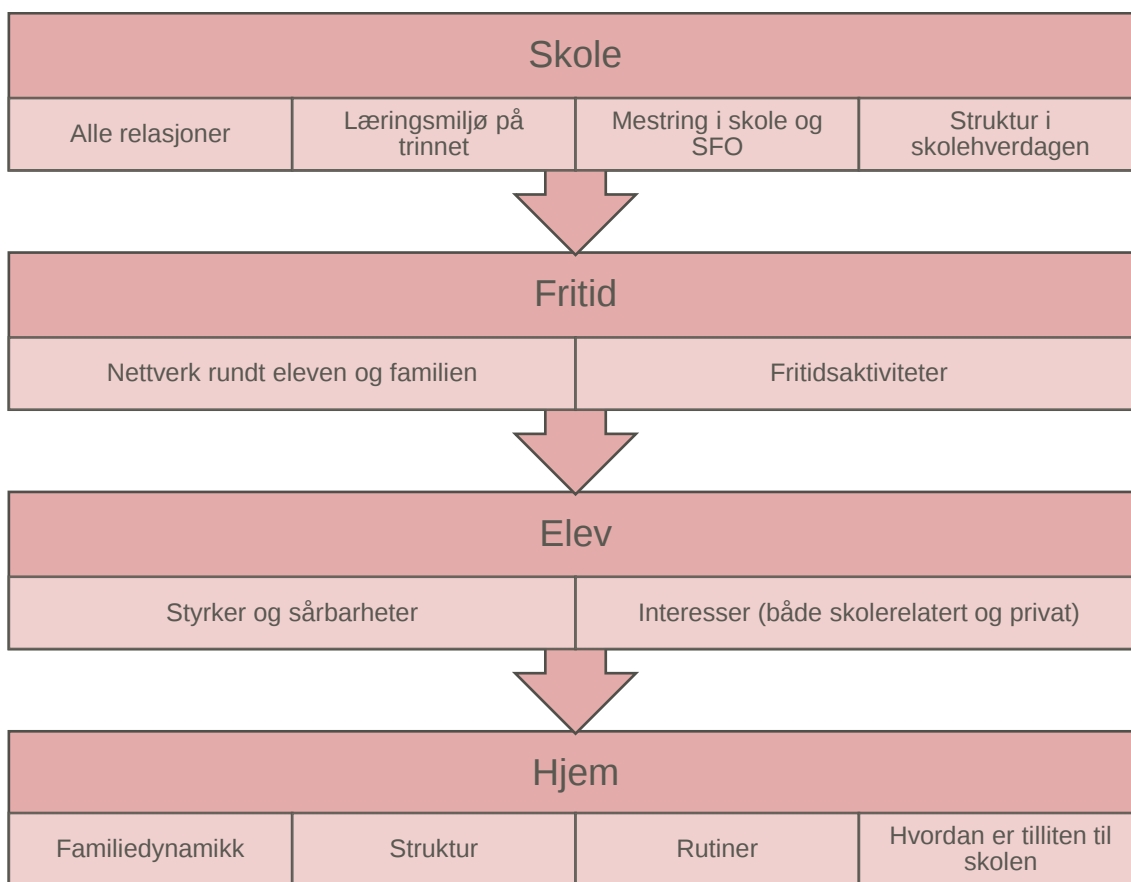
1. Start møtet med å ønske velkommen, og takke de foresatte for at de kommer på møtet.
2. Målet med møtet er å få en forståelse for den helhetlige eleven. Med utgangspunkt i den helhetlige eleven skal man finne tiltak som kan øke skolenærværet.
3. Ta utgangspunkt i tiltakstrappa. Her kan det være lurt å minne alle på at vi har et felles mål om at eleven skal oppleve trygghet og trivsel, som skal gjøre at eleven har lyst og er motivert for å komme på skolen.
4. Oppklar bekymring, og se på alle elevens områder:
 - a. Er det noe på skolen som kan forklare fraværet? (relasjoner, situasjoner, strukturer, krav ol.)
 - b. Er det noe på fritiden som kan forklare fraværet? (relasjoner, situasjoner, aktiviteter ol.)
 - c. Kan eleven tenke seg til hva som kan forklare fraværet? (sykdom, trivsel, relasjoner, sårbarheter ol.)
 - d. Er det noe hjemme som kan forklare fraværet? (relasjoner, rutiner ol.)
5. Oppsummer punktvis det dere har kommet fram til.
6. I fellesskap beslutter dere hvilke tiltak som skal testes ut i 3 uker. Det er viktig å avklare hvem som har ansvar for hvilke tiltak. Vurder om helsesykepleier, familieveileder og ergo- eller fysioterapijenesten skal kobles på.
7. Dokumenter i Visma Sikker sak – på elevlogg.

⁶ Kilde: Bekymringsfullt skolefravær - En praktisk nærværsveileder - Oslo skolen

Støttepunkt til nærværs møtet

I nærværs møtet er målet å få en større forståelse for den helhetlige elev. Man kan ikke bare snakke om elevens liv i skoletiden, men må inkludere flere ulike forhold i hele elevens hverdag. I modellen har vi med både skole, fritid, forhold hos eleven selv og hjem. Rekkefølgen for hva man tar opp først og sist er viktig, og vi skal alltid se på oss selv først. Årsaken til dette er at foreldre ikke skal oppleve at skolen angriper dem, og at skolen tenker at det er hos foreldrene og i hjemmet problemet ligger.

I nærværs møtet må man sammen finne ut hvor tiltakene skal settes inn. Det må også vurderes om helsesykepleier, familieveileder, ergo- og fysioterapitjenesten eller andre instanser skal kobles på.

I [BTI modellen](#) finnes flere verktøy til trinn 2 og 3 i tiltakstrappa.

2.6 Hensiktsmessig tilrettelegging for eleven⁷

Når det skal innføres tiltak og tilrettelegges for elever på trinn 1 og oppover, må vi passe på at det legges til rette på en hensiktsmessig måte. Hvis det kommer frem at eleven f.eks. synes det er vanskelig å holde muntlige presentasjoner, er det viktig at man ikke bare skal unngå dette.

Da må dette øves på, og man må alltid ha et mål om at eleven skal klare det som er utfordrende i dag. Sammen med eleven må det lages en samarbeidsavtale med delmål. I dette tilfellet kan delmål være at eleven skal fremføre for bare lærer, så en liten gruppe med elever den er trygg på, helt til det går fint å gjøre det i full klasse. Om du er redd for å snakke høyt i klassen, og læreren lar deg slippe dette hele barneskolen, blir du ikke bedre til å snakke høyt. Du blir bare mer engstelig for å gjøre det.

«Husk at elever som sliter med engstelse trenger forståelse for at det er vondt å slite med angst, men at de samtidig trenger å bli utfordret til å utsette seg for ting som de frykter. Dette er viktig for at eleven skal oppnå mestring og utvikle seg til å bli et selvstendig individ der engstelsen ikke blir et hinder for livskvalitet og personlig modning.»

Vi vet at for mye tilrettelegging skaper engstelige elever, og ved å unngå det som er vanskelig blir utfordringene bare større. Paradoksalt vil mye trygging for engstelige elever ha motsatt effekt, nemlig at det øker engstelse og unngåelse som igjen gjør eleven mindre mottagelig for læring.

Den store fallgruben i skolehverdagen er at mange lærere gjør alt for mye for at det enkelte barn skal slippe å kjenne på ubehagelige følelser. Alt for mange får hjelp til å unngå - ikke til å utsette seg for det som elevene frykter. Konsekvensen blir at elevene blir fratatt muligheter for mestring. Den beste måten å støtte et engstelig barn på er å hjelpe de gradvis til å tåle angstfølelsen. Når engstelige barn får erfaring med at det de frykter ikke pleier å skje, eller skjer i mindre grad enn de tror, bruker angsten å gå ned av seg selv.

En samarbeidsavtale skal lages sammen med eleven og foreldre.

Eksempel:

Samarbeidsavtale

Elev	Status (hvordan er situasjonen i dag)	Hovedmål

Delmål	Ansvar	Tiltak	Frist for evaluering

⁷ Kilder: Utdanningsforskning. *For mye tilrettelegging skaper engstelige elever*. E-risk.

2.7 Kartlegging av særskilt sårbarhet⁸

Kartleggingen skal utføres av lærerne på aktuelt team før saken meldes til ledelsen, med hensikt å koble på andre instanser, på trinn 2 i nærværstrappa. Sett kryss der det er noe å bemerke, og kommenter ved siden av. Kartleggingen er ment som egen bevisstgjøring slik at vi sikrer oss at vi har tenkt gjennom alle årsaker og sårbarheter hos eleven.

Navn:	Kryss	Kommentar:
Innadvendt, trist, tilbaketrukket		
Dårlig selvbilde/selvfølelse		
Gråt, trøstesløshet, vanskelig å berolige		
Angst, anspent o.l.		
Irritabel, sinne, raseri, opposisjonell		
Sensitiv for lyd, lys og omgivelser		
Slapp, nummen, interesseløs og følelsesløs		
Uvanlig atferd og utviklingstrekk		
Urolig, konsentrasjonsvansker		
Høyt skolefravær		
Oppmerksomhetssøkende		
Forsinket/tap av ferdigheter eller regresjon		
Læringsvansker og skolerelasjon		
Selvskading, selvdestruktiv		
Bruk av rusmidler		
Tyveri, kriminalitet, løgner		

⁸ Statsforvalteren

Sosiale forhold	Kryss	Kommentar:
Ettergivende atferd		
Uvanlig tilknytningsatferd		
Klynger seg til voksne		
Sosial involvering med andre barn (sosial kompetanse)		
Kommer ofte i konflikt med andre barn		
Avvikende eller konfliktfylt relasjon til foreldre og/eller søsken		
Avviser/unngår voksenkontakt		
Søsken med store utfordringer		
Fysiske tegn og signaler		
Påkledning		
Hygiene		
Mat-/spisevaner		
Fysiologisk utvikling, over-/ undervektig		
Trøtthet/søvnmangel		
Fysiske plager		
Mangelfullt tilsyn		
Foreldre og relasjon foreldre-barn		
Foreldres relasjon med barnet		
Foreldre med psykiske lidelser		
Skilte foreldre (i konflikt)		
Uforutsigbare foreldre		
Foreldre med rusmisbruk		
Tilbaketrekning (fravær)		

2.8 Dokumentering

Fraværslogg

I Visma Sikker sak skal det opprettes en systemsak som heter «Fraværslogg». I denne loggen skal den aller første kontakten skolen har med hjemmet angående begynnende bekymringsfullt skolefravær dokumenteres. Loggen kan inneholde flere elever, og er kun tenkt i oppstarten og på nivå 0 i tiltakstrappa.

Er det kontakt ved varsel etter fem dager, og dette ikke er bekymringsfullt, er det ikke behov for å dokumentere.

Elevlogg

Dersom elevens sak utvikler seg videre til trinn 1, skal det dokumenteres i elevens egen mappe. Da må det opprettes en elevlogg for loggføring.

Det som skal dokumenteres er:

- Navn på elev
- Dato for kontakt
- Grunn for kontakt
- Hva foreldrene mener er årsaken til fraværet
- Eventuelle videre tiltak eller dato for nytt møte eller annen kontakt
- Hvilket trinn i tiltakstrappa man vurderer at eleven er på
- Navn på den som har hatt kontakten med hjemmet, og skrevet dokumentasjonen

DEL III

FOREBYGGENDE ARBEID

3.0 Innhold

I denne delen ligger verktøy som skal brukes i det forebyggende arbeidet. Oversikten under viser når i løpet av skoleåret de ulike aktivitetene skal gjennomføres, og det er viktig at ledelsen ved skolen setter av tid til arbeidet som skal gjøres. Samtaleskjemaene som ligger her, er ment for å sende hjem. Eleven skal fylle ut dette sammen med foreldre.

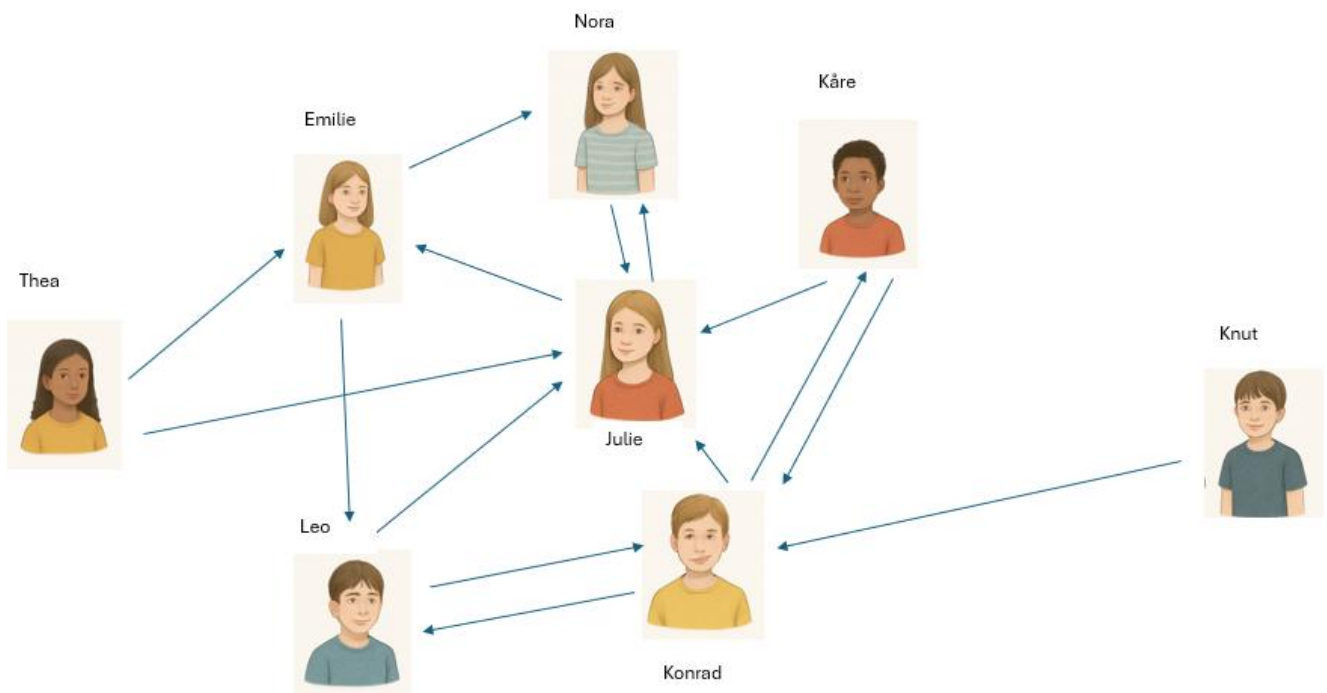
Aug	•Orienterere på alle foreldremøter om nærværsløftet •Vismemelding om nærvær fra ledelsen til alle foreldre
Sept	•Elevsamtaler •Nærværssuke
Okt	•Elevsamtaler og utviklingssamtaler
Nov	•Enkel sjekkliste og relasjonskartlegging i lærerteam •Undersøkelse av elevstemmen i klasserommet
Des	
Jan	•Sosiogram •Få oversikt over elever med 10 dager fravær eller mer ved 1.termin, og årsak
Feb	•Elevsamtaler
Mars	•Elevsamtaler og utviklingssamtaler
April	•Enkel sjekkliste og relasjonskartlegging i lærerteam •Undersøkelse av elevstemmen i klasserommet
Mai	
Juni	

3.1 Sosiogram

En gang i året (januar) skal alle trinn gjennomføre sosiogram på trinnet sitt. Det å ha et godt innblikk i klassens sosiale dynamikker hjelper læreren i relasjonsarbeid, og i arbeidet med å skape et trygt og godt klassemiljø.

Bruk disse spørsmålene når du utarbeider sosiogrammet:

- Hvilke 3 elever pleier du å være sammen med på skolen?
- Hvis du kunne velge blant alle i klassen, hvem ville du helst hatt som dine nærmeste venner? Velg maks 3 stk.
- Hvilke 3 elever på trinnet vil du samarbeide om en oppgave med, hvis det er viktig å få oppgaven godt til?

3.2 Samtaleblomst 1. - 3. trinn

Navn:

Husk å snu arket 😊

Jeg liker å gå på skolen

Jeg har noen å leke med i friminuttene

Jeg tror de andre liker å leke med meg

Jeg arbeider stille når jeg skal gjøre det

Jeg rekker opp hånden og venter til det er min tur å snakke

Jeg kan følge regler i spill og lek

Jeg liker norsk

Jeg liker å lese

Jeg liker å skrive

Jeg liker matematikk

Jeg liker å telle

Jeg liker å sortere

Jeg liker engelsk og jobber med å lære nye ord

Jeg gir andre arbeidsro

Jeg er hyggelig med lærere og medelever

Jeg har orden i sekken, på pulten min og på garderobeplassen min

Farg kronbladene:

Grønn = Alltid

Gul = Noen ganger

Rød = Nei, men jeg jobber med det!

Dato:

Spørsmål til samtaleblomst

Hvorfor er det viktig at du er på skolen?

Tror du det er noen som ikke trives, enten i klassen eller på skolen?

Hvem er du mest sammen med på skolen og SFO? Hvem kunne du tenke deg å bli bedre kjent med?

Går du på noen fritidsaktiviteter? Hva gjør du på etter skolen?

Hva gjør du for at andre skal ha det bra?

Er det andre ting du vil snakke om?

3.3 Samtaleskjema 4. – 7. trinn

Hvordan har DU det på skolen vår?

Det nærmer seg utviklingssamtale, og som en forberedelse til denne samtalen ønsker vi at dere snakker gjennom disse temaene hjemme. **Husk å levere i god tid før samtalen.**

Trivsel

Skalaen går fra 1 til 6, der 1 er dårlig og 6 er veldig bra	1	2	3	4	5	6
Hvordan trives du på skolen?						
Hvordan trives du med vennene dine?						
Hvordan trives du med de voksne på skolen?						
Hvordan går det på skoleveien?						

Synes du det er greit å stå opp og gjøre deg klar til skolen? Hvorfor/hvorfor ikke?

Tenk deg **ekstra godt** om: Tror du det er noen i klassen som ikke trives, enten i klassen eller på skolen? **Hvis ja**, skriv og forklar:

Samhandling med andre

Skalaen går fra 1 til 6, der 1 er dårlig og 6 er veldig bra	1	2	3	4	5	6
Hvor godt samarbeider du med andre elever?						
Hvor godt samarbeider du med lærerne dine?						
Hvor god er du til å snakke pent om andre elever?						
Hvor god er du til å si ifra hvis noen ikke har det bra?						
Hvor god er du til å fortelle dine foreldre om skoledagen din?						

Arbeidsinnsats

Skalaen går fra 1 til 6, der 1 er dårlig og 6 er veldig bra	1	2	3	4	5	6
Hvor godt følger du med når lærer snakker?						
Hvor godt følger du med når andre elever snakker?						
Hvor god er du til å gi andre arbeidsro?						
Hvor god er du til å være muntlig aktiv i timene?						
Hvor god orden har du i sakene dine?						
Hvor godt jobber du med eget arbeid?						

Nå vil vi at du skal sette deg noen faglige mål for det videre arbeidet på skolen:

1. _____
2. _____
3. _____

Ønsker du å sette deg noen sosiale mål/ mål med tanke på venner?

Ja: _____

Nei: _____

Skriv og forklar:

Er det noe annet du vil fortelle?

3.4 Enkel sjekkliste¹⁰

Sjekklista skal fylles ut to ganger i året av lærerne på alle trinn. Kartleggingen er en måte å bevisstgjøre seg selv på uten at det foreligger noen mistanke om utrygt skolemiljø.

	Ja/Nei	Kommentar
Er det særlig sårbare elever i gruppa?		
Har noen av elevene tidligere vært involvert i mobbing?		
Er det elever med proaktiv aggresjon i gruppa?		
Har det vært enkeltepisoder med krenkelser?		
Har det vært endringer i forholdet til de voksne i gruppa?		
Ser det ut til at det er uvanlig mange klikker i gruppa?		
Er det elever som er særlig populære?		
Er det noen upopulære elever i gruppa?		
Har det vært episoder med utagering/vold?		

¹⁰ Hentet fra boka *Slik stopper vi mobbingen*

3.5 Undersøkelse av elevstemmen i klasserommet – 1.- 4.trinn

Læreren leser opp utsagnene, elevene fargelegger setningen grønn hvis det stemmer, gul hvis de ikke vet, og rød hvis det ikke stemmer i det hele tatt.

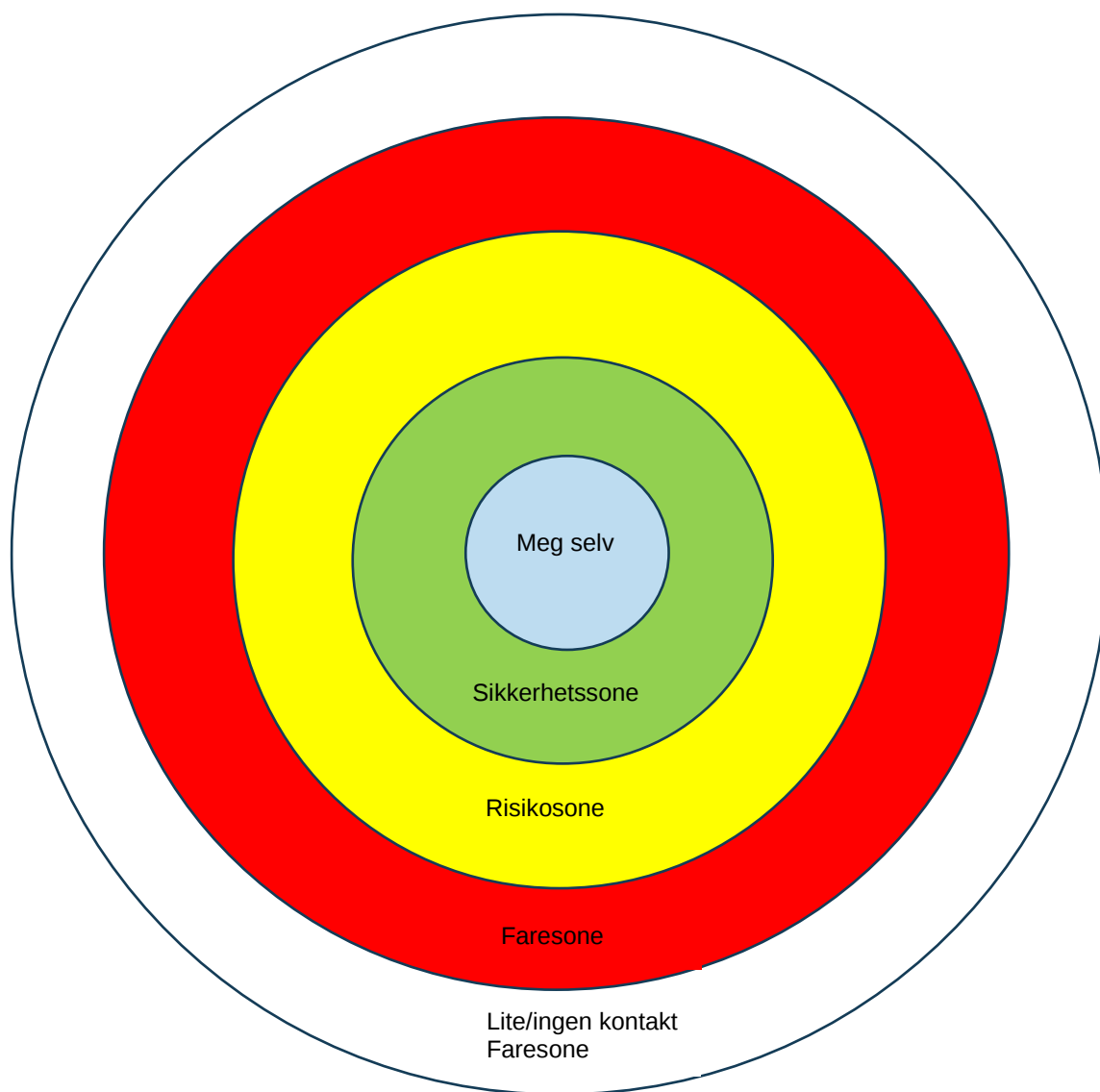
	Utsagn
1	Det går bra om jeg gjør noe feil på skolen.
2	Hvis jeg trenger hjelp, får jeg det av medelevene mine.
3	Det er lett å samarbeide med andre.
4	Jeg trives i klassen.
5	Vi har det morsomt sammen i klassen.
6	Lærerne mine bryr seg om meg.
7	Medelevene mine bryr seg om meg.
8	Elevene hører på lærerne.
9	Det er noen barn som bestemmer mer enn andre i klassen.
10	Det er trygt å være i klassen.
11	Jeg får ro i klasserommet til å gjøre skolearbeidet mitt.
12	Vi snakker på en fin måte til hverandre i klassen min.

3.6 Undersøkelse av elevstemmen i klasserommet – 5.-7.trinn¹¹

	Utsagn	Enig	Vet ikke	Uenig
1	Det er lov å gjøre feil i denne klassen.			
2	Det er lett å få hjelp av andre.			
3	Det er lett å samarbeide med andre.			
4	Jeg trives i klassen.			
5	Vi har det morsomt sammen i klassen.			
6	Det er lov å være faglig flink i klassen.			
7	Vi viser hverandre respekt.			
8	Elevene hører på lærerne.			
9	Lærerne er interessert i hvordan elevene har det.			
10	Det er noen som bestemmer mer enn andre i klassen.			
11	Det er trygt å være i klassen.			
12	Det er klikker i klassen (vennegjenger som er mest sammen med hverandre).			
13	Det er ofte bråk og uro i klassen.			
14	Vi er en klasse som jobber godt med skoleoppgavene.			
15	Det er noen som er utenfor i klassen.			
16	Det er noen som blir plaget her.			
17	Vi setter pris på at vi er forskjellige/ her kan alle være seg selv.			
18	Det er best når vi jobber hver for oss.			
19	I klassen kan det bli snakket stygt om eller til andre.			
20	Lærerne liker å være sammen med oss.			
21	Det er noen som ofte er alene i friminuttene.			

¹¹ Statsforvalteren.

3.7 Relasjonskartlegging

Forklaring til «Relasjonssirkelen»

Relasjonskartleggingen gjennomføres av lærere og assistenter på hvert trinn. Alle elevene skrives inn i skjemaet, før lærere og assistenter farger inn sin farge etter vurdering av relasjon. Oppdager man at elever mangler gode relasjoner til voksne, må tiltak settes inn. Les om «banking time» som metode for relasjonsbygging på neste side.

Blå sirkel = Deg selv

Grønn sirkel = Du har en god, støttende relasjon til eleven.

Stikkord: En positiv relasjon preget av gjensidig tillit, varme og vennlighet. Ønske om å gjøre hverandre gode. Humoristisk tone. Følelsene er «koblet på».

Gul sirkel = Du har en middels relasjon til eleven.

Stikkord: Relasjonen er hovedsakelig positiv. Den er ikke varm, men preget av respekt, korrekthet og noe tillit. Det er respekt for roller, men det er ikke gode følelser og det er lite dynamikk og humor.

Rød sirkel = Du har en dårlig/anstrengt/problematisk relasjon til eleven.

Stikkord: Kald, lite vennlig relasjon preget av slitasje, irritasjon og fravær av tillit. Liten interesse for hva andre føler, og dere viser hverandre lite eller ingen anerkjennelse. Forholdet preges av passivitet, uro, forstyrrelser eller konflikter.

Hvit sirkel = Du har liten eller ingen kontakt med eleven.

Stikkord: Du er usikker på din relasjon. Legger ikke merke til, er usynlige, gjør lite ut av seg, faller mellom to stoler ol.

Relasjonskartlegging: Team/klasse/base				
Voksen på trinnet ->	Tuva	Eline	Leon	Filip
Abel				
Bendik				
Katrine				
Mia				
Emma				

3.8 «Banking time» som metode for relasjonsbygging ¹²

Når relasjoner er kartlagt, skal tiltak gjennomføres. Å gi elevene en trygg og god skolehverdag, der alle føler seg sett, er noe av det viktigste vi gjør, og nærværsløftet har derfor høyt fokus på dette. Alle lærerne skal prioritere «Banking time» når det trengs, og spesielt i skolefraværssaker.

Hva er «Banking time»?

Enkelt sagt handler det om den voksnes kvalitetstid i samvær med ett eller noen få barn. Målet er å styrke relasjonen, varmen og de følelsesmessige båndene mellom barnet og den voksne (Pianta, 1999) (Pianta et al., 2003). «Samhandling mellom barn og voksne kan forbedres når lærere får opplæring om utvikling av gode relasjoner og hvordan dette kan bidra til å fremme barnas prestasjoner». «Banking time» handler om å fylle barnets konto med gode opplevelser slik at barnet er trygg nok til at du kan sette grenser ved behov. Barn godtar lettere grenser og krav fra en voksen de har tillit til og som viser dem respekt, enn fra voksne som ikke viser interesse, eller er utydelige i sine forventninger til dem. De gode opplevelsene og øyeblikkene kan bidra til at den voksne blir mer åpen og positiv innstilt til eleven. Samtidig får eleven gode opplevelser med den voksne, føler seg sett, verdsatt og lyttet til. På den måten bygges relasjoner og gjensidigheten styrkes. Det forutsettes at det er felles forståelse i personalet at det brukes tid på «Banking time».

Hvem gjelder dette?

Det kan være både den innadvendte og den urolige/utagerende eleven. De elevene som kommer i risikozonen eller faresonen etter en relasjonskartlegging i klassen, kan være aktuelle å prøve ut «Banking time» på.

Hvordan gjennomføre banking time?

Det er et opplegg der en skal gi systematisk og timeplanfestet aktivitet. En må finne ut hva som interesserer eleven og spille på det. F.eks. ca 15 min. 2-3 ganger i uka i ca. 3-4 uker.

Eksempel på banking time på skolen: *Per er en gutt som stadig kommer i konflikt med jevnaldrende og voksne på skolen. Han hisser seg lett opp for tilsynelatende små bagateller, opplever seg urettferdig behandlet og kan bruke både fysisk og verbal makt for å få viljen sin. De andre barna er litt redd for Per og vegrer seg for å være sammen med han. Relasjonskartleggingen viser at han har få gode relasjoner. Etter å ha kartlagt interessene hans finner de ut at han bl.a. interesserer seg for dataspillet Fortnite og han liker å spille fotball. Etter en drøfting på lærerteamet avtaler de at kontaktlærer utfører «Banking time» ca 15 min 3 ganger i uka for å styrke relasjonen mellom dem. Dette timeplanfestes og kommuniseres med eleven og foreldrene. I samarbeid med eleven og foreldrene avtaler de hvilke aktiviteter de skal gjøre sammen. Kontaktlærers rolle handler i stor grad om å vise interesse, oppmuntre, støtte og fremme medvirkning og mestring i aktiviteten. I samtalene avtaler de bl.a. at Per skal lære læreren å spille Fortnite en gang i uken, og at de spiller fotball de andre to gangen.*

¹² Statped

LITTERATURLISTE

Bekymringsfullt skolefravær - En praktisk nærværsvileder. 2022. Oslo skolen

BTI modellen for Molde kommune. Hentet 13.08.2024 fra <https://molde.bedreinnssats.no/bti-veileder/>

Cymra. *Kultur for nærvær – hva er det?* Hentet 07.10.2024 fra <https://www.cymra.io/tom-side>

Gran, K. og Mosand, G. 2022. *Håndtering av skolefravær.* Fagbokforlaget.

Havik, T. 2018. *Skolefravær. Å forstå og håndtere skolefravær og skolevegring.* Gyldendal.

Holden, B. og Sjøllman, J. 2010. *Skolenekting. Årsaker, kartlegginger og behandling.* Kommuneforlaget.

Lomsdalen, C. (Programleder). (2023, 1. august). *Silje Hrafa Tjersland om nærværsskolen.* [Audiopodcast-episode] i Lektor Lomsdalens innfall.

Moen, E. 2015. *Slik stopper vi mobbingen.* Universitetsforlaget.

Pianta, R. C., Hamre, B., & Stuhlman, M. (2003). Relationships between teachers and children. In W. M. Reynolds & G. E. Miller (Eds.), *Handbook of psychology: Educational psychology.* John Wiley & Sons, Inc.

Samtaleblomst. Hentet 16.09.24 fra <https://www.spireserien.no/diverse-norsk>

Statped. *Banking time som metode for relasjonsbygging.* Hentet 07.10.2024 fra <https://www.statped.no/globalassets/laringsressurs/dokumenter/07-temasider-teknologi/spill-i-skolen/banking-time-til-relasjonsarbeid.pdf>

Statsforvalteren i Trøndelag (2020, 30. oktober). *Lunsjwebinar om skolemiljø. Skjema kartlegging.* SSE.docx. https://www.statsforvalteren.no/trondelag/kurs_konferanser_og_moter/2020/11/lunsj-webinar-om-skolemiljo/

Utdanningsforbundet. *Nærværsskolen – en modell for å forebygge skolefravær.* Hentet 07.10.2024 fra <https://www.utdanningsforbundet.no/kurs-og-konferanser/kurskalender/bed-2022/narvarsskolen---en-modell-for-a-forebygge-skolefravar/>

Utdanningsforbundet. *Plikt til å følge opp fravær.* Hentet 28.10.2024 fra <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/plikt-til-a-folge-opp-fravar/>

Utdanningsforbundet. *Slik kan skolen håndtere bekymringsfullt fravær.* Hentet 28.10.2024 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/forebygge-og-folge-opp-bekymringsfullt-fravar/slik-kan-skolen-handtere-bekymringsfullt-fravar/>

Utdanningsforskning. *For mye tilrettelegging skaper engstelige elever.* Hentet 09.12.2024 fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2023/for-mye-tilrettelegging-i-skolen-gjor-elever-mer-engstelige/>

Veileder - Om nærvær og fravær i skolen. 2021. Færder kommune.

nyoversloft

Molde kommune 2025
Marit Husvang marit.husvang@molde.kommune.no
Renate Gangeskär Horneland renate.horneland@molde.kommune.no

MOLDE KOMMUNE